

Question Bank

B .A. (Part III), (Semester-V), (CBCS Pattern)

SANSKRIT (DSE), (Paper - VII)

वेदोक्त सूक्ते

Sub. Code - 75606

प्रश्न-१ योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा.

(५)

१) शिवसंकल्प सूक्तात ----- स्वरूप स्पष्ट केलेले आहे.

अ) मनाचे ब)तनाचे क)धनाचे ड)कामाचे

२) सरमापणिसंवादसूक्त ऋग्वेदातील ----- मंडलात आलेले आहे.

अ) २ ब)१० क) ११ ड) ०९

३) विश्वबारा हे विशेषण ----- आहे.

अ) उषादेवतेचे ब) सरमेचे क) शचीचे ड) शिवानीचे

४) सुभगे हे विशेषण कोणाचे आहे ?

अ) देवीचे ब) उमेचे क) सरमेचे ड) राधेचे

५) बृहस्पती हे देवांचे ----- आहेत.

अ) गुरु ब) देव क) वैद्य ड) सेनापती

६) इंद्रदेवतेविषयी ऋग्वेदात किती सूक्ते आलेले आहेत ?

अ) ५० ब) २५० क) १२३ ड) ७००

७) उषस्सूक्ताचा ऋषी ----- हा आहे .

अ) अगस्ती ब)वशिष्ठ क) भारद्वाज ड) विश्वामित्र

८) ऋग्वेदाचा ऋत्विज ----- हा आहे.

अ) होता ब) ब्रह्मा क) अध्वर्यु ड) उद्गाता

९) वैदिक देवतांची संख्या किती आहे ?

अ) ३६ ब) ३८ क) ३३ ड) २०

१०) ऋग्वेदातील पहिल्या मंडलातील पहिले सूक्त ----- हे आहे.

अ) इंद्रसूक्त ब) अग्निसूक्त क) अक्षसूक्त ड)वरुणसूक्त

२५) शिवसंकल्पसूक्ताची देवता ----- ही आहे.

अ) धन

ब) देव

क) सोम

ड) मन

प्रश्न-२ मराठीत भाषांतर करा.

(१०)

१. अभीवतेर्न मणिना येनेन्द्रो अभिवावृधे ।
तेनास्मान् ब्रह्मणस्पतेऽभि राष्ट्राय वर्धय
अभिवृत्य सपत्नानभि या नो अरातयः ।
अभि पृतन्यन्तं तिष्ठाभि यो नौ दुरस्यति
२. अभि त्वा देवः सविताभि सोमो अवीवृधत् ।
आभि त्वा विश्वा भूतान्यभीवर्तो यथाससि
अभीवर्तो अभिभवः संपत्नक्षयणो मणिः ।
राष्ट्राय महयं बध्यतां सपत्नेभ्यः पराभुवे
३. उदसौ सूर्यो अगादुदिदं मामकं वचः ।
यथाहं शत्रुहोऽसान्यसपत्नः संपत्नहा
सपत्नक्षयणो वृषाभिराष्ट्रो विषासहिः ।
यथाहमेषां वीराणां विराजानि जनस्य च
४. अभिवृत्य सपत्नानभि या नो अरातयः ।
अभि पृतन्यन्तं तिष्ठाभि यो नौ दुरस्यति
अभि त्वा देवः सविताभि सोमो अवीवृधत् ।
आभि त्वा विश्वा भूतान्यभीवर्तो यथाससि
५. अभीवर्तो अभिभवः संपत्नक्षयणो मणिः ।
राष्ट्राय महयं बध्यतां सपत्नेभ्यः पराभुवे
उदसौ सूर्यो अगादुदिदं मामकं वचः ।
यथाहं शत्रुहोऽसान्यसपत्नः संपत्नहा
६. किमिच्छन्ती सरमा प्रेदमानङ् दूरे ह्यध्वा जगुरिः पराचैः ।
कास्मेहितिः का परितक्म्यासीत् कथं रसाया अतरः पयांसि
इन्द्रस्य दूतीरिपिता चरामि मह इच्छन्ती पणयो निधीन् वः ॥
अतिष्कदो भियसा तन्न आवत् तथा रसाया अतरं पयांसि
७. कीदृक् इन्द्रः सरमे का दृशीका यस्येदं दूतीरसरः पराकात् ।
आ च गच्छामित्रमेना दधामा ऽथा गवां गोपतिर्नो भवाति

नाहं तं वै दभ्यं दभत् स यस्येदं दूतीरसरं पराकात् । ..

न तं गूहन्ति सवतो गभीरा हता इन्द्रेण पणयः शयध्वे

८. इमा गावः सरमे या ऐच्छः परि दिवो अन्तान् सुभगे पतन्ती ।

कस्त एना अव सृजादयुध्व्यु तास्माकमायुधा सन्ति तिग्मा

असेन्या वः पणयो वचांस्य निपव्यास्तन्वः सन्तु पापीः॥

अधृष्टो व एतवा अस्तु पन्था बृहस्पतिर्व उभया न मृळात

९. इन्द्रस्य दूतीरिपिता चरामि मह इच्छन्ती पणयो निधीन् वः ॥

अतिष्कदो भियसा तन्न आवत् तथा रसाया अतरं पयांसि

कीदृक् इन्द्रः सरमे का दृशीका यस्येदं दूतीरसरः पराकात् ।

आ च गच्छामित्रमेना दधामा ऽथा गवां गोपतिर्नो भवाति

१०. नाहं तं वै दभ्यं दभत् स यस्येदं दूतीरसरं पराकात् । ..

न तं गूहन्ति सवतो गभीरा हता इन्द्रेण पणयः शयध्वे

इमा गावः सरमे या ऐच्छः परि दिवो अन्तान् सुभगे पतन्ती ।

कस्त एना अव सृजादयुध्व्यु तास्माकमायुधा सन्ति तिग्मा

११. यज्जाग्रतो दूरमुदैति देवं तदु सुप्तस्य तथैवैति ।

दूरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदथेषु धीराः ।

यदपूर्वं यक्षमन्तः प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

१२. यत् ज्ञानमुत चेतो धृतिश्च यज्ज्योतिरन्तरमृतं प्रजासु ।

यस्मान्न ऋते किं चन कर्म क्रियते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत् परिगृहीतममृतेन सर्वम् ।

येन यज्ञस्तायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

१३. यस्मिन्नृचः साम यजुंषि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः ।

यस्मिंश्चित् सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

सुषारथिरश्वानिव यन्मनुष्यान्नेनीयतेऽभीभिर्वाजिन इव ।

हृत्पतिष्ठं यजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

१४. येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत् परिगृहीतममृतेन सर्वम् ।

येन यज्ञस्तायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

यस्मिन्नृचः साम यजुंषि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः ।

यस्मिंश्चित्त सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

१५. येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदथेषु धीराः ।

यदपूर्वं यक्षमन्तः प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

यत् ज्ञानमुत चेतो धृतिश्च यज्ज्योतिरन्तरमृतं प्रजासु ।

यस्मान्न ऋते किं चन कर्भ क्रियते तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु ॥

प्रश्न ३. मोठे प्रश्न (सामान्य प्रश्न)

(१०)

१. पृथ्वीसूक्ताचे महत्व विशद करा.
२. पृथ्वीसूक्तातील विचार कथन करा.
३. पृथ्वीसूक्ताची उपयुक्तता यावर सविस्तर निबंध लिहा.
४. ऋग्वेदातील देवता यावर सविस्तर टिपण करा.
५. अक्षसूक्तातील विचार स्पष्ट करा.
६. राष्ट्राभिवर्धनम् या सूक्ताचे महत्व स्पष्ट करा.
७. शिवसंकल्पसूक्तातील मनाचे स्वरूप विशद करा.
८. सरमापणिसूक्ताचे महत्व स्पष्ट करा.
९. इंद्रसूक्तातील विचार कथन करा.
१०. अग्निसूक्ताचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न ४. विवेचक परिच्छेद लिहा.

(१५)

१. उषस् सूक्तातील विचार
२. इंद्रसूक्तातील इन्दाचे स्वरूप
३. उषादेवता
४. सरमापणिसंवाद
५. शिवसंकल्पसूक्तातील मनाचे स्वरूप
६. शिवसंकल्पसूक्ताची उपयुक्तता
७. अक्षसूक्तातील जुगा-याची मनःस्थिती
८. अक्षसूक्तातील सामाजिक विचार
९. राष्ट्राभिवर्धनम् या सूक्तातील विषय
१०. पृथिवीसूक्तातील विचारांची सार्थकता
११. अग्निदेवतेचे कर्तृत्व
१२. उषस् सूक्तातील विचार
१३. उषादेवतेचे स्वरूप
१४. अक्षसूक्ताचे महत्व

१५. ऋग्वेदातील देवता
 १६. पृथिवीसूक्ताचे वैशिष्ट्य
 १७. अग्निदेवता
 १८. सरमापणि संवादसूक्तातील सरमेची भूमिका
 १९. राष्ट्राभिवर्धनम् या सूक्ताचे महत्त्व
 २०. शिवसंकल्पसूक्तातील विचार
 २१. इन्द्राचे कार्यकर्तृत्व
 २२. उषादेवतेचे महत्त्व
 २३. अग्निसूक्ताची महानता
 २४. अक्षसूक्तातील विचार
 २५. पृथिवीसूक्तातील शेतीविषयक विचार
-